

інші види культурної сфери. Оцінювання, облік та фінансування культурної сфери є важливою складовою будь-якої надійної системи управління ресурсами, застосованими для ведення таких заходів, як громадські музеї та художні галереї та ін. Разом з тим, на основі аналізу різних даних дослідження не виявлено жодних доказів того, що культурні та творчі індустрії в Україні, як правило, неефективні з точки зору прибутковості та фінансового здоров'я стосовно інших секторів.

1. *Ариарский М.А.* Социально-культурная деятельность, как предмет научного осмысления. СПб.: Концерт, 2008. 792 с.; 2. *Лібанова Е.М.* Стратегічні пріоритети соціальної політики України на початку XXI століття. Демографія та соціальна економіка. 2008. № 1. С. 9–22; 3. *Бірженюк Г.М., Марков А.П.* Основи регіональної культурної політики та формування культурно-дозвіллевих програм. СПб. 2010. 128 с.; 4. *Веремієнко Т.С.* Соціокультурні критерії концепцій економічного розвитку [Електронний ресурс]. Ефективна економіка. 2012. № 5. – Режим доступу до журналу: <http://www.economy.nauka.com.ua> ; 5. *Піроженко Н.В.* Проблеми соціального партнерства в Україні: теоретико-методологічний аспект. Актуальні проблеми державного управління : зб. наук. праць. Одеса : ОРІДУ НАДУ. 2003. Вип. 4 (16). С. 142–147. 6. *Демченко Е. В., Маклакова О.М.* Маркетинг послуг. Мінськ: БГЕУ, 2009. 132 с.; 7. *Веремієнко Т.С.* Соціокультурна динаміка в процесі глобальних трансформацій. Міжнародна економічна політика. К. : КНЕУ, 2008. № 8–9. С. 128–140; 8. *Мартінова Т.О.* Удосконалення діючих механізмів фінансового забезпечення соціально культурної сфери. Наукові праці КНТУ. Економічні науки. 2010. Вип. 17. С. 241–247; 9. *Новікова О.Ф., Гринецька С.М., Шамілева Л.Л.* Соціальна орієнтація економіки: механізми державного регулювання: [монографія]. – Донецьк: Ін-т економіки пром-сті, 2009. 219 с.

УДК: 330.131

О.С. Пристемський, А.Ж. Сакун

DOI: 10.36919/2312-7872.2.2019.101

МЕХАНІЗМ ПОСИЛЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Невідповідність реформ еволюційним перетворенням міжнародного аграрного ринку, що визначали орієнтири розвитку сільського господарства в Україні, призвела до порушення ефективності функціонування галузі та стала загрозою для її фінансової безпеки, що спричинило потребу у перегляді пріоритетів державної уваги щодо формування засад подальшого успішного соціально-економічного розвитку суспільства у довгостроковій перспективі. Автори статті визначають, що формування фінансової безпеки розвитку сільського господарства необхідно здійснювати під впливом внутрішніх та зовнішніх факторів. Зазначено, що робота механізму здійснювалась з дотриманням таких принципів: системність, орієнтованість на стратегічні цілі, комплексність, високий динамізм, альтернативність, ефективність, законність, адаптивність, взаємозалежність та взаємоузгодженість, системність дії. Зроблено глибокий аналіз алгоритму реалізації механізму посилення фінансової безпеки розвитку сільського господарства, який передбачає поетапність дій. Встановлено, що механізм формування фінансової безпеки розвитку сільського господарства має бути направлений на вирішення таких задач: оптимізацію грошових потоків господарюючих суб'єктів галузі; формування та розподіл прибутку; антикризове управління; активізацію залучення та ефективність використання інвести-

цій; оцінку грошового потоку у масі; оптимізацію структури капіталу; запобігання фінансовим ризикам. Визначено, що основним результатом використання системного підходу є отримання системного ефекту у вигляді додаткового скорочення загального рівня фінансового ризику або у вигляді скорочення витрат на реалізацію превентивних та компенсаційних заходів по зниженню фінансових загроз.

The political and economic system of Ukraine has undergone significant changes over the years of independence, complemented by the transformation processes of the last decade, which have covered all sectors of the national economy. The inconsistency of the reforms that determined the agricultural development in Ukraine, the evolutionary transformation of the international agrarian market has led to the disruption of the functioning of the industry and threatened its financial security, which necessitated a revision of the state's attention to shape the foundations of further successful socio-economic development the long run. The aim of the article is to introduce a mechanism for financial security of agricultural development, to identify its main elements and to develop an algorithm of implementing a mechanism in order to strengthen the financial security of agricultural development. Methods of analysis and synthesis, modeling, tabular and graphical research methods, etc. were used to achieve the goal. The authors determined that the formation of financial security of agricultural development should be carried out under the influence of internal and external factors. It was stated that the development of this mechanism was carried out in accordance with the following principles: systematic, strategic focus, complexity, high dynamism, alternative, efficiency, legitimacy, adaptability, interdependence and consistency, systematic action. A deep analysis of the algorithm of implementation of the mechanism of strengthening the financial security of agricultural development, which provides for a phased action, is made. It is established that the mechanism of formation of financial security of agricultural development should be aimed at the following tasks: optimization of cash flows of economic entities of the industry; formation and distribution of profits; crisis management; increased involvement and efficiency in the use of investments; estimation of cash flow in mass; optimization of capital structure; prevention of financial risks. It is determined that the main result of the systematic approach is to get a systemic effect in the form of additional reduction of the overall level of financial risk or in the form of reduction of costs for the implementation of preventive and compensatory measures to reduce financial threats.

Ключові слова: фінансова безпека, сільське господарство, механізм, алгоритм, фінансовий контролінг, системний підхід.

Keywords: financial security, agriculture, mechanism, algorithm, financial controlling, system approach.

Постановка проблеми. Політико-економічна система України протягом років незалежності зазнала значних змін, доповнених трансформаційними процесами останнього десятиліття, що охопили всі галузі національної економіки. Підсилюючим аргументом на користь розвитку сільського господарства та зміцнення його фінансової безпеки є наявність структурних змін у видах економічної діяльності в Україні, що відбулись внаслідок подій військово-політичного характеру та унеможливили розвиток галузей важкої промисловості, включаючи реалізацію державних регіональних програм. Тому, враховуючи об'єктивні процеси, що відбуваються у суспільстві, а саме позитивний вплив факторів на розвиток сільського господарства, наявність тенденції зменшення сільського населення, як сигналу щодо забезпеченості потреби галузі у кваліфікованій робочій силі, активізацію інноваційно-інвестиційного технічного та технологічного розвитку, а також зручне географічне положення, споконвічні тради-

ції ведення сільськогосподарського виробництва, вважаємо, що питання зміцнення фінансової безпеки розвитку галузі викликають в умовах сьогодення виправданий як науковий, так і високий практичний інтерес. Зазначене зумовлює неухильне зростання значущості теоретичного осягнення нових наукових підходів до забезпечення та посилення фінансової безпеки розвитку сільського господарства країни, вимагає окреслення напрямів впровадження відповідних практичних рекомендацій та побудови механізму посилення фінансової безпеки розвитку сільського господарства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні основи дослідження поняття «фінансова безпека» закладені у працях Л. Абалкіна, Дж. Кейнса, У. Петті, А. Маршала та багатьох інших. Підґрунтям вивчення фінансової безпеки у сільському господарстві стали напрацювання таких українських вчених-економістів: О. Ареф'євої, О. Вдовенко, О. Гривківської, О. Гудзь, Н. Давиденко, М. Дем'яненко, Г. Козаченко, Н. Трусової, Н. Танклевської та інших. Ними сформовано та систематизовано наукові основи фінансової науки у галузі сільського господарства, закладено фундамент сучасного світогляду на проблеми наукового світосприйняття.

Наукові погляди зазначених дослідників не охоплюють у повній мірі сучасні тенденції фінансової безпеки у сільському господарстві, принципи, фактори та закономірності її формування та посилення. Складне та багатогранне питання фінансової безпеки розвитку сільського господарства розглядається за окремими елементами та рівнями, що ускладнює його комплексне дослідження, як єдиної системи, та встановлення існуючих міжгалузевих кореляцій. Проте, аналіз робіт, опублікованих за результатами наукових розробок в цьому напрямку, доводить, що у вітчизняній науковій літературі бракує системного дослідження окремих питань, присвячених цій тематиці, зокрема запровадженню механізму посилення фінансової безпеки розвитку сільського господарства, що буде зручним та доцільним для застосування в практиці вітчизняних бізнес-структур.

Метою статті є побудова механізму фінансової безпеки розвитку сільського господарства, визначення основних елементів та розробка алгоритму його реалізації на практиці.

Виклад основного матеріалу дослідження. Механізм формування фінансової безпеки розвитку сільського господарства необхідно розробляти відповідно до основних положень і засад реалізації загальної стратегії безпеки країни, орієнтуючись на тенденції розвитку фінансової системи [1].

У фінансовій науці поняття механізму використовують у переносному значенні – «як внутрішня будова, як система функціонування, як апарат виду діяльності» [2, с. 50]. Активна еволюція та трансформація економічної системи спровокувала відповідні зміни фінансового середовища функціонування аграрного сектору, що викликало необхідність пошуку ефективного механізму формування фінансової безпеки розвитку сільського господарства. Основою даного механізму виступають такі основні елементи, як фінансове забезпечення, організаційне забезпечення, нормативно-правове забезпечення, інституційне, інформаційне забезпечення, фінансовий контролінг та управління активами (рис. 1).

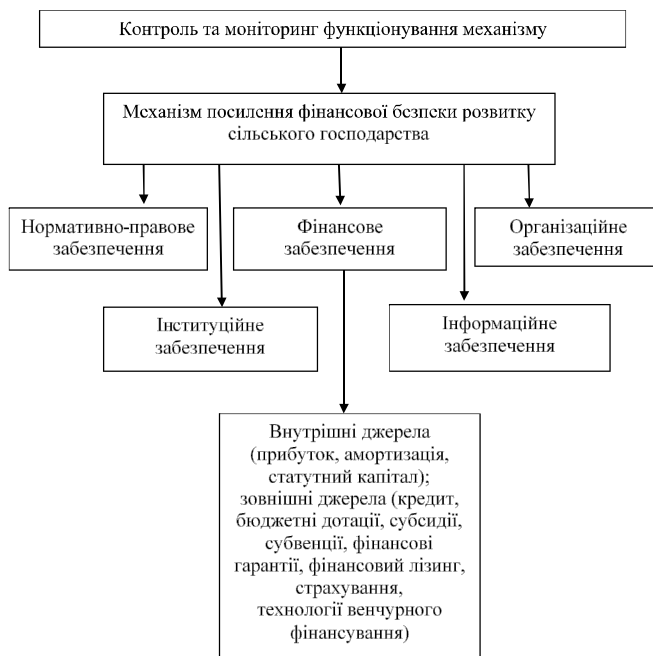

Рис. 1. Механізм посилення фінансової безпеки розвитку сільського господарства
Джерело: побудовано авторами.

Формування фінансової безпеки розвитку сільського господарства необхідно здійснювати під впливом внутрішніх та зовнішніх факторів, які визначають загальний стан функціонування галузі та притаманні йому характеристики. Зазначимо, що побудова механізму посилення фінансової безпеки розвитку сільського господарства здійснювалась з дотриманням таких принципів: системність, орієнтованість на стратегічні цілі, комплексність, високий динамізм, альтернативність, ефективність, законність, адаптивність, взаємозалежність та взаємоузгодженість, системність дії.

Ситуативне управління фінансовими ризиками на підприємствах аграрного виробництва потребує використання сучасних інструментів їх діагностики, що дозволяє оцінити рівень захищеності та фінансової стійкості на перспективний період. Проте витрати на реалізацію організаційно-економічних заходів щодо мінімізації фінансових ризиків не повинні перебільшувати очікувані доходи за фінансовими операціями навіть за умови підвищеного рівня ризику для підприємств аграрного виробництва [3].

Варто зазначити, що впровадження механізму посилення фінансової безпеки розвитку сільського господарства має здійснюватися за алгоритмом (рис. 2), який передбачає поетапність дій [4, с. 121-122]: перш за все, необхідно визначити стратегічну ціль та задачі даного механізму, від яких залежатиме формування інших кроків алгоритму. Другий етап має на меті визначення існуючого стану фінансової безпеки розвитку сільського господарства та прогноз можливої динаміки на перспективу. На третьому етапі слід окреслити можливі внутрішні й зовнішні загрози фінансової безпеки розвитку сільського господарства та визначити кроки по їх нейтралізації або

контрольованому регулюванню. Четвертий етап повинен передбачати вибір методів та інструментів управління, які доцільно використати в залежності від результату попередніх етапів. Важливо зауважити, що використання різних методів та інструментів формування фінансової безпеки розвитку сільського господарства повинно здійснюватися комплексно для досягнення найбільшого ефекту. Заключний етап алгоритму має охоплювати елементи контролю та моніторингу за його функціонуванням. Одним з важливих елементів формування фінансової безпеки розвитку сільського господарства виступає фінансовий контролінг, який необхідно здійснювати із використанням таких специфічних методів, як бенчмаркінг, СОФТ-аналіз, АВС-аналіз, нуль-базис бюджетування, аналіз точки беззбитковості тощо. Він повинен бути направлений на координацію витратно-дохідних процесів, врахування ризиків, внутрішній консалтинг та напрями подальшого розвитку підприємства. Для сільського господарства роль фінансового контролінгу дуже важлива, оскільки дозволяє охопити більшість специфічних галузевих характеристик.

Рис. 2. Алгоритм реалізації механізму посилення фінансової безпеки розвитку сільського господарства

Джерело: складено авторами.

Світова практика показує, що виокремлюють показники стратегічного й тактичного контролінгу [5, с. 259-262]. Система показників стратегічного фінансового контролінгу має враховувати стратегічні орієнтири розвитку сільського господарства та бути зорієнтована на досягнення стратегічної мети суб'єктів господарювання галузі.

При цьому стратегічними параметрами фінансового контролінгу є здатність досягти збільшення рентабельності виробництва, своєчасно виконувати свої довгострокові зобов'язання, дотримуватися високого рівня фінансової стійкості та фінансової рівноваги у довгостроковій перспективі, підвищувати ринкову вартість суб'єктів господарювання [6].

Важливо зауважити, що основними етапами аналізу і контролю системи стратегічних показників є формування показників, їхній моніторинг, оцінка результатів моніторингу, додаткові коригування граничних значень контрольних параметрів діяльності й окремих стратегічних рішень. Показники тактичного фінансового контролінгу мають контролювати здатність покривати найбільш термінові зобов'язання, швидкість обертання капіталу та активів, рівень ефективності виробництва продукції тощо [7].

Враховуючи існуючий стан розвитку галузі та загальні стратегічні орієнтири трансформації економічної системи країни, вважаємо, що формування фінансової безпеки розвитку сільського господарства необхідно здійснювати із орієнтацією на засади антикризового менеджменту.

Використання фінансового контролінгу, як інструменту управління фінансовою безпекою розвитку сільського господарства, сприятиме розв'язанню таких проблем, як: адаптація системи управління підприємством до нестабільних умов господарювання; підвищення ефективності інформаційної підтримки прийняття управлінських рішень; поліпшення координації діяльності різних підрозділів підприємств; створення на підприємстві ефективної комунікаційної системи; забезпечення ефективності моніторингу діяльності підприємства як у цілому, так і за окремими напрямками; формування підсистем планування, організації, контролю, орієнтованих на задоволення потреб споживачів; забезпечення конкурентоспроможності підприємства; ефективне використання потенціалу підприємства з метою забезпечення його успішного розвитку й тривалого функціонування на ринку [8, с. 362].

Варто зазначити, що механізм посилення фінансової безпеки розвитку сільського господарства має бути направлений на вирішення таких задач: оптимізацію грошових потоків господарюючих суб'єктів галузі; формування та розподіл прибутку; антикризове управління; активізацію залучення та ефективність використання інвестицій; оцінку грошового потоку у масі; оптимізацію структури капіталу; запобігання фінансовим ризикам [9, с. 491]. Відповідно, оптимізація грошових потоків підприємств сільського господарства із метою забезпечення фінансової безпеки галузі повинна здійснюватися у двох напрямках: регулювання дефіцитного та надлишкового станів [10, с. 71-73].

Ефективна фінансова система країни з наявними якісними та доступними фінансовими ресурсами сприяє підвищенню конкурентоспроможності аграрних підприємств. Нестача кількості грошей суб'єктів господарювання сільського господарства, у яких проявляється криза неплатежів та від яких залежить стан фінансової безпеки галузі, залежить не тільки від їх господарської діяльності, але і від раціонального та ефективного управління грошовими потоками, які створюються в операційному циклі.

Тому, при формуванні фінансової безпеки розвитку сільського господарства необхідно акцентувати увагу на управлінні грошовими потоками, які насичують виробничі процеси, забезпечують вчасність проведення фінансово-господарських операцій, відповідають за стан платоспроможності та фінансової незалежності.

Однією з базових задач оптимізації грошових потоків при формуванні фінансової безпеки розвитку сільського господарства виступає його забезпеченість збалансованості обсягу, структури, зростання маси та синхронність формування грошового потоку у часі. Зазначимо, що синхронізація грошових потоків – це регулювання припливів і відтоків з метою підтримки оптимального залишку грошових коштів, спрямована на усунення сезонних і циклічних відмінностей у формуванні як позитивних, так і негативних грошових потоків. Необхідність в синхронізації виникає в зв'язку з тим, що в умовах високої нерівномірності у формуванні різних видів грошових потоків в розрізі окремих тимчасових інтервалів у галузі з'являються значні обсяги тимчасово вільних грошових коштів або тимчасовий їх дефіцит. При дефіциті грошових коштів виникає ризик неплатоспроможності і загроза банкрутства навіть при рентабельній роботі організації, а тимчасово вільні кошти, якщо є в залишку, втрачають свою вартість у часі від інфляції та з інших причин. Тому синхронізація грошових потоків заснована на варіації позитивного і негативного їх видів, і, як наслідок, у процесі синхронізації повинно бути забезпечене підвищення рівня кореляції між цими двома видами грошових потоків.

Іншим, не менш важливим елементом формування фінансової безпеки розвитку сільського господарства, є оптимізація структури капіталу, яка визначає, які саме джерела фінансування діяльності галузі приймають участь у виробничому процесі господарюючих суб'єктів. Необхідно зауважити, що переобтяження структури капіталу позиковими фінансовими ресурсами спричинить підвищення вартості виробництва, що згубно впливатиме на цінову конкуренцію галузі, тоді як орієнтація на концентрацію власних джерел фінансування може обмежувати маневреність виробничих процесів [11]. Структура механізму забезпечення фінансової захищеності аграрних підприємств містить елементи, одночасна дія яких покликана забезпечити відтворення капіталу підприємства. Механізм забезпечення фінансової захищеності аграрних підприємств може мати різний ступінь структуризації та формалізації. Чинні нині підходи щодо визначення механізмів оцінки фінансової захищеності аграрних підприємств не дають змогу визначити науково обґрунтований рівень захищеності економічної діяльності [12].

Рішення стосовно вибору джерел фінансування формується під впливом низки об'єктивних і суб'єктивних факторів, які покладено в основу методів оптимізації структури капіталу:

- оптимізація структури капіталу за критерієм максимізації рівня рентабельності, яка передбачає використання механізму фінансового левериджу;
- оптимізація структури капіталу за критерієм мінімізації його вартості, заснована на попередньому оцінюванні вартості власного і залученого капіталу і багатоваріантних розрахунках середньозваженої вартості капіталу;
- оптимізація структури капіталу за критерієм мінімізації рівня фінансових ризиків, пов'язана з процесом диференційованого вибору джерел фінансування різних складових активів.

Отже, під час розроблення фінансової політики підприємства необхідно вибрати таку структуру капіталу, яка за найнижчої вартості капіталу дасть змогу збільшити ринкову вартість економічної одиниці. Оптимальною є така структура капіталу, яка дасть змогу звести до мінімуму середньозважену вартість капіталу і, водночас, підтримати кредитну репутацію фірми на рівні, який дає змогу залучити нові капітали на прийнятних умовах.

Наступним елементом механізму посилення фінансової безпеки розвитку сільського господарства варто назвати нівелювання фінансових ризиків, чинниками якого є:

- відсутність достатнього розміру власного капіталу і формування неоптимальної структури джерел фінансового забезпечення діяльності;
- недостатня кількість власних оборотних коштів і погіршення маневреності оборотних активів;
- нераціональне розміщення залучених коштів в активах; неоптимальне співвідношення між оборотними засобами і основними засобами; неефективне ведення господарської діяльності, використання землі та активів тощо.

Реалізація заходів зі зниження фінансових ризиків, які впливають на результати функціонування механізму посилення фінансової безпеки розвитку сільського господарства на рівні суб'єктів господарювання можлива тільки на основі системного підходу. Основними вигодами цього є отримання системного ефекту у вигляді додаткового скорочення загального рівня фінансового ризику або у вигляді скорочення витрат на реалізацію превентивних та компенсаційних заходів по зниженню фінансових загроз. Тому системний підхід передбачає наявність таких елементів: збір інформації про виникнення системних ефектів; ідентифікацію системних ефектів; діагностику передумов до виникнення визначених системних ефектів, їх потенціалу та кількісних параметрів; механізм реалізації необхідних системних ефектів та синтез отриманих системних ефектів. При цьому виокремлено два типи системних ефектів:

- перший ефект проявляється в паралельному підвищенні (зниженні) рівня фінансових ризиків, відмінних від тих, на які спрямовано первісно той чи інший метод впливу;
- другий ефект проявляється у вигляді зниження витрат на визначення фінансових ризиків при врахуванні зовнішньої диверсифікації фінансових ризиків, коли спільний прояв ризиків веде до протилежного фінансового результату суб'єкта господарювання. Це, так званий, ефект противаги.

У теперішній час система внутрішніх механізмів нейтралізації фінансових ризиків сільськогосподарських підприємств передбачає використання наступних основних методів [13]:

1. Уникнення ризику. Метод полягає в розробці таких заходів внутрішнього характеру, які повністю виключають конкретний вид фінансового ризику. В умовах ринкової економіки, яка передбачає розвиток конкуренції, даний метод, на нашу думку, негативно позначиться на кінцевих результатах діяльності підприємства, оскільки ринкова економіка передбачає нескінченний пошук конкурентних переваг підприємства у процесі його розвитку.

2. Лімітування концентрації ризику. Механізм лімітування концентрації фінансових ризиків використовується, зазвичай, для тих фінансових операцій, які здійснюються в зоні критичного чи катастрофічного ризику.

3. Механізм диверсифікації ризику використовується, насамперед, для нейтралізації негативних фінансових наслідків несистематичних (специфічних) видів ризиків. Принцип дії механізму диверсифікації заснований на поділі ризиків. Вчені відзначають, що в сільському господарстві обмежена можливість знизити рівень ризику за рахунок диверсифікації основного виробництва. Через суттєву залежність сільського господарства від погодних умов їх негативний вплив позначається, як правило, одночасно на всіх сільськогосподарських культурах, хоча ступінь такого впливу може бути різним. Зменшення врожаю одночасно всіх культур різко зменшує доходи підприємства або призводить до збитків у несприятливі роки. Тому з метою уникнення ризику втрати всієї продукції можливим стає висівання різноманітних культур (повернення до сівозмін 7-10 років); використання іригаційної системи, як захисту від посухи; вирощування рослин у закритому ґрунті; системного використання добрив і засобів захисту рослин і тварин.

4. Механізм трансферту (мінімізації) фінансових ризиків передбачає їх передачу партнерам під час окремих фінансових операцій. Цей механізм нейтралізації фінансових ризиків, на нашу думку є найбільш ефективним і надійним, оскільки значно зменшує кількість часу на ліквідацію ризику.

5. Механізм самострахування фінансових ризиків, заснований на резервуванні підприємством частини фінансових ресурсів, який дозволяє подолати негативні фінансові наслідки від тих фінансових операцій, де дані ризики не пов'язані з діями контрагентів.

6. Серед інших методів внутрішньої нейтралізації фінансових ризиків, які використовуються підприємством, можуть бути: забезпечення вимоги контрагента з фінансової операції додаткового рівня премії за ризик, отримання від контрагентів певних гарантій, забезпечення компенсації можливих фінансових втрат від ризиків за рахунок системи штрафних санкцій.

Відповідно, запровадження даних механізмів нейтралізації фінансових ризиків дозволить підвищити рівень фінансової безпеки розвитку сільського господарства та сприятиме якісному управлінню.

Висновки. Таким чином, необхідність запровадження розробленого механізму посилення фінансової безпеки розвитку сільського господарства, з огляду на потребу у своєчасному виявленні загроз та небезпек, полягає у їх попередженні та нейтралізації фінансово-економічним інтересам суб'єктів аграрного бізнесу та уникненню імовірності зниження ефективності функціонування галузі і рівня фінансової безпеки її розвитку. Механізм посилення фінансової безпеки розвитку сільського господарства, в якому, окрім нині відомих блоків нормативно-правового, інституційного, інформаційного та організаційного забезпечення, представлено блок фінансового забезпечення, включає технології венчурного фінансування розвитку галузі. Це сприяє поліпшенню фінансового забезпечення діяльності галузі, як передумови посилення фінансової безпеки розвитку сільського господарства.

1. *Пристемський О. С.* Проблеми та елементи механізму фінансової безпеки сільськогосподарських підприємств. Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством: зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф., 15 січня 2015 р. Полтава: ПДАА, 2015. С. 181-183; 2. *Положенко Д. В.* Про гроші, інфляцію та фінанси у трансформаційній економіці. Фінанси України. 2008. № 2. С. 82-88. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fu_2008_2_9; 3. *Сахун А. Ж., Марчук Л. Л.* Бінарна природа економічних конфліктів у контексті економічної безпеки суб'єктів господарювання. Економічний аналіз, 2017.

Т. 27. №3. С. 261-265; 4. *Картузов Є.П.* Аналіз механізму управління фінансовою безпекою підприємства. Актуальні проблеми економіки. 2012. № 7 (133). С. 118-124; 5. *Головко О.Г., Реган К.О.* Особливості впровадження системи фінансового контролінгу на вітчизняних підприємствах. Вісник Університету банківської справи Національного банку України. 2013. № 1. С. 259-262; 6. *Пристемський О.С.* Система органів забезпечення фінансової безпеки підприємств. Modern transformation of economics and management in the era of globalization: зб. матеріалів міжнар. інтернет конф., 29 січня 2016 р. Клайпеда, 2016. С. 72-74; 7. *Пристемський О.С.* Потенціал фінансової безпеки розвитку сільського господарства. Таврійський науковий вісник. 2015. Вип. 91. С. 313-317; 8. *Левківська В.Г.* Контролінг як інструмент управління фінансовими результатами підприємства. Торівля і ринок України. 2009. Вип. 28, т. 3. С. 361-365; 9. Економічна безпека: навч. посіб. / за ред. З. С. Варналія. Київ: Знання, 2009. 647 с.; 10. *Воробьев Ю.Н.* Финансовый менеджмент: учебное пособие по самостоятельной работе студентов. Симферополь: НАПКС, 2011. 392 с.; 11. *Пристемський О.С., Мовчан А.І.* Оборотні засоби в системі зміцнення фінансової безпеки сільськогосподарського підприємства. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2016. № 5. URL: <http://www.easterneurope-ebm.in.ua/5-2016-ukr>; 12. *Гришова І.Ю., Шабатура Т.С.* Зміцнення фінансової складової економічної безпеки підприємства. Облік і фінанси. 2013. № 1. С. 99-105; 13. Економічна безпека підприємства: навч. посіб. / Донець Л. І. та ін. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 240 с.

УДК: 338.2:658.1

М.І. Виклюк, Л.І. Гальків, А.Є. Когут

DOI: 10.36919/2312-7872.2.2019.110

МЕХАНІЗМИ НЕЙТРАЛІЗАЦІЇ ФІНАНСОВИХ РИЗИКІВ У ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

У статті визначено необхідність застосування механізмів нейтралізації фінансових ризиків у діяльності сільськогосподарського підприємства. Визначено каталізатори виникнення фінансових ризиків сільськогосподарських підприємств, що мають внутрішній та зовнішній характер походження. Визначено зміст фінансового ризику в сільському господарстві. Представлено перелік різновидів фінансових ризиків в сільському господарстві, що включає: зовнішні фінансові ризики (інфляційний, депозитний, податковий, процентний, валютний), внутрішні фінансові ризики (ризики бізнес-процесів, інвестиційний ризик, інші фінансові ризики). Здійснено характеристику механізмів нейтралізації фінансових ризиків, котрі сприяють уникненню та мінімізації фінансових ризиків на сільськогосподарському підприємстві: уникнення ризику, зменшення ризику, утримання ризику та передача ризику. Обґрунтовано основні методи та інструменти, що використовуються для реалізації механізмів нейтралізації фінансових ризиків у діяльності сільськогосподарських підприємств.

The article identifies the need to apply financial risk mitigation mechanisms in the activities of an agricultural enterprise. The catalysts for the emergence of financial risks of agricultural enterprises with internal and external origin have been identified. The content of financial risk in agriculture has been determined, which is as follows: first, financial risk arises when the agricultural enterprise performs financial and economic activities, concluding financial agreements with counterparties where the main asset is securities or cash; secondly, financial risk is manifested in the lack of income and profit of the enterprise as a result of financial and economic activity, the lack of cash resources; third, financial risk is characterized by the likelihood of avoiding financial results in the form of loss of profit, income, assets or capital in the context of objective unpredictability of